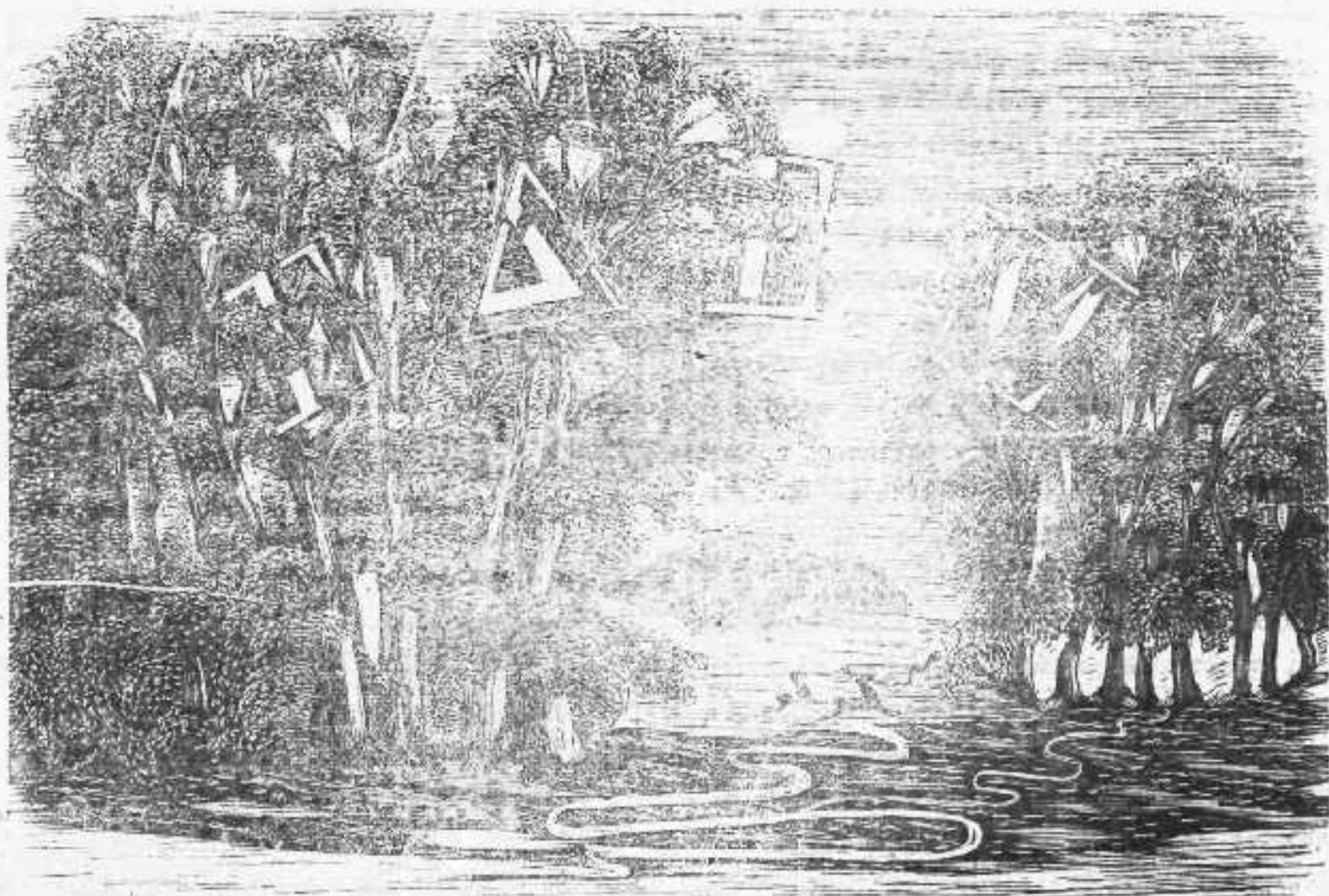

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ.

ΦΥΛΛΙΔΙΟΝ ΙΑ'.

ΙΟΥΛΙΟΥ 15 1862.

ΕΤΟΣ Α'.

Ο ΠΟΙΗΤΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

ΤΟΥ Κ. Ι. ΒΟΥΤΣΙΝΑ

ἐν ἔτει 1862.

(Συνέχεια καὶ τέλος, ὅρα φύλλ. Ι').

Τὸ δ' ἕτερον τῶν ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς προκριθέντων ἔργων εἶναι συλλογὴ λυρικῶν ποιημάτων, φέρουσα ὡς τίτλον «*Περίλυπος ἐστὶν ἡ ψυχὴ μου μέχρι θανάτου*». Συμφώνως δὲ πρὸς τὴν ἐπιγραφὴν ταύτη παρατηρεῖται τῷ ὄντι κατὰ πᾶσαν τὴν συλλογὴν τόνος τις βαρυθυμίας καὶ ἀπογνώσεως χωρῶν ἐνίοτε μέχρις ἀτόπου λήθης καὶ αὐτῶν τῶν μαλλίων παρηγόρων θεωριῶν ἃς παρέχουσιν αἱ θρησκευτικαὶ πεποιθήσεις. Ὁ πρὸς δυσμὰς ἤδη βαίνων τοῦ βίου του, καὶ πικρὰ φέρων πείρας ἐφόδια, ἀπ' οὗ εἶδε φρούδας τὰς

ἐλπίδας, ἀκάρπους τοὺς ἀγῶνας καὶ σθεσθέντα τὰ ὄνειρά του, ἀπ' οὗ σπείρας τὸ ἀγαθὸν ἐθέρισε τὴν ἀγνωμοσύνην καὶ εἰς πᾶσαν ἀκανθαν τοῦ σταδίου του ἀφῆκεν ἐν ῥάκῃ τῆς εὐτυχίας του, δύναται, ἀναμετρῶν τὴν ὁδὸν ἣν ἀσκόπως διῆλθε, νὰ χύσῃ ἐπ' αὐτῆς δάκρυ μελαγχολίας, καὶ αὐτοῦ ἐπιτρέπεται πικρὰ λέξεις ἀδημονίας νὰ διαφύγῃ τὰ χεῖλη. Ἀλλ' ἂν, ὡς εἰκότως ὑποθέτομεν, νέος εἶναι ὁ ποιητὴς τῶν λυρικῶν ᾠμάτων, τοῦ νέου ἡ ἰκμὰς εἶναι ἡ ἐλπίς καὶ ἡ δραστηριότης. Ἡ ζωὴ τῷ προσμειδίᾳ, τὸ μέλλον τῷ ἀναπεταννύει εὐρεῖς τοὺς ὁρίζοντας. Λέξεις δυσπιστίας καὶ ἀπογνώσεως εἰσὶν ἀναίτιοι παρ' αὐτῷ, καὶ ἀποδεικνύουσιν ἢ κατὰστασιν ἠθικῶς νοσηρὰν, ἢ κοκὸζυλον ἐπιτίθενσιν. Ἄν ἀμφιβάλλῃ περὶ τῆς ὑπάρξεως ἀγαθῆς καὶ τὰ πάντα διεπούσης προνοίας, ἃς ἰδῇ τὸ κάλλος τῆς φύσεως, ἃς σπουδάσῃ τὸν χρυσοῦν τῆς ἀρμονίας δεσμὸν, τὸν συνέχοντα τὸν φυσικὸν κόσμον καὶ τὸν ἠθικόν, καὶ τότε εἰλι-

κρινώς ἐρωτήσας τὴν θερμὴν καὶ παλλομένην καρδίαν του, θέλει τὴν αἰσθανθῇ πλήρη πίστεως καὶ ἐλπίδος. Τῆς ποιήσεως ἐντολὴ πρέπει νὰ εἶναι ν' ἀντανακλᾷ τῆς διανοίας τὰς ὑγιεστεράς ἐμπνεύσεις, νὰ καλλιεργῇ τὴν λατρείαν τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ἀγαθοῦ, νὰ κατάρτιζῃ καὶ οὐχὶ ν' ἀνατρέπῃ, νὰ φωτίζῃ καὶ οὐχὶ νὰ πλανᾷ.

Ἄλλ' ὅτι κατὰ ταύτην τὴν τάσιν ἀπαντῶμεν ἐνίοτε οὐχὶ λίαν ἐπαινετὸν παρὰ τῷ ἡμετέρῳ ποιητῇ, πρέπει μᾶλλον ν' ἀποδοθῇ εἰς παρεκτροπὴν διανοίας ὀργώσης, καὶ ὑπερβαλλούσης εὐαισθησίας. Διότι κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην ιδιότητά, ὡς καὶ κατὰ τὴν φαντασίαν, προέχει οὗτος τοῦ ποιητοῦ περὶ οὗ ἄνωτέρῳ διελεύθετον. Ἀφ' ἑτέρου ὅμως ἐλαττοῦται πολὺ ἐκείνου κατὰ τὴν γλῶσσαν, οὐχὶ διότι ὀλιγώτερον Ἑλληνίζει, — τοῦτο ἴσως μάλιστα ἡδύνατο κατὰ τι νὰ τῷ καταλογισθῇ καὶ εἰς προτέρημα — ἀλλὰ διότι στερεῖται τῆς ἀκριβοῦς ἐκείνου, καὶ περιπίπτει εἰς γραμμικὰ ἀμαρτήματα. Τὸ ἐλάττωμα ὅμως τοῦτο, ὃ δύναται καὶ ὀφείλει νὰ διορθώσῃ δι' ἐπιμελείας, ἐξαγοράζει τὸ αἶσθημα τῆς καλλιτεχνίας, τὸ ἐπιφανόμενον εἰς πάσας τοὺς τὰς συνθέσεις. Καὶ ἡ στιχουργία του δὲ εἶναι ἐν γένει καλὴ, καὶ τοὶ μὴ ἀπληλαγμένῃ χασμωδίων τινῶν καὶ χαλαρῶν στίχων. Ὡστε περὶ αὐτοῦ θυνάμεθα γενικῶς νὰ ἐπιφέρωμεν κρίσιν, ὅτι κέκτηται μὲν τὰς θεμελιώδεις ἀρετὰς αἰτίνες κατάρτιζουσι τὸν ἀληθῆ ποιητὴν, τὴν φαντασίαν, τὸ αἶσθημα καὶ τὴν φιλοκαλίαν, στερεῖται ὅμως ἔτι τῆς ἀναγκαίας μελέτης καὶ τῆς ἀσκήσεως αἰτίνες τὸν ἀναδεικνύουσι.

Τὸ ἐπόμενον ποιημάτιον εἶναι μικρὸν δείγμα τῆς τρυφερότητος τῆς γραφίδος αὐτοῦ.

Εἰς ἀσθενὲς παιδίον.

« Ἐγὼ μὲν τὸ μικρὸν αὐτὸ τί σ' ἔπεισε παιδίον;
τὸν κρατικὸν πῶς ἔδρασε τὸ ἀσθενὲς σου πλάσμα;
Μὴ σὲ ἀφύπνισε τυχὸν μὲ ἄκαιρον τι ὄμμα,
ἢ ἀνθὺς τι μὴ σ' ἔθραυσε πτόλιν εἰς τὸ πτόλιν; »

Τί ἄλλο μέγα ἔγκλημα νὰ πράξῃ, ἡδυνήθη,
καὶ τί κακούργημα φρικτὸν εἰς τὸν βραχὺν του βίον,
ὥστε βασάνων ἄξιον καὶ πόνων καὶ ὀκνῶν
ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου τῇ φοδερᾷ ἐκρίθη;

Ἰδὲ, ἀντὶ εἰς τοὺς ἀγροὺς ἐλευθέρων καὶ χαίρων,
μὲ βοδονόχρους παρείας καὶ μὲ γελοῦς ὄμμα
νὰ τρέχῃ, καίται κατηρὲς εἰς τὸ πικρὸν τοῦ στρώμα,
καὶ τοὺς συντρόφους παίζοντας ἀκούει ὑπερήφαν.

Δὲν τὸ λυπεῖσαι σὺ; Ἐμὲ μὲ σγίζει τὴν καρδίαν
ἀδίκως πάσχον τρυφερόν, ἡδύνατον παιδίον,
πειρῶμενον νὰ μειδίῃ ἐν μέσῳ τῶν θακρῶν,
καὶ μέχρι τῆς ἐσχάτης του πνύθης, μὲ τὴν γλυκεῖαν

φωνὴν του διαβεβαιῶν ὅτι δὲν πάσχει πλέον,
διότι βλέπει τὴν πτωχὴν μητέρα του, φηγάσα,
παράφρων νὰ τὸ θεωρῇ, καὶ ἔπειτα, σιγῶσα,
νὰ στρέφῃ πρὸς τὸν οὐρανὸν τὸ ὄμμα τῆς τὸ καῖον.

Καὶ ἐν ἐκπνεύσει! Διατὶ πλὴν τότε ἐγεννήθη;
μὲ τοὺς ἀθλίους διατὶ γυνεῖς ὁσμοὺς νὰ δέσῃ;
ἢ, ὅταν ἄπαξ ἔδεσα, καὶ ἄπαξ ἡγαπήθη,
τίς ὁ σκληρὸς ὅστις τολμᾷ νὰ τοῖς τὸ ἀφαιρέσῃ;

Ἐλθέ, καὶ κλίνων, ὤφιστε, εἰς νεκρικὸν τι στρώμα,
καὶ τὴν ἐγγὺς του ἀπελπὶν ἀπένειον μητέρα,
καὶ ἔσο ἔσο ἴσως ἐν τῇ πτωχῇ μας σφαίρᾳ
ἐν βλάστημον εἰς τὸ ἔξῃ ἀνοίγεται τι στόμα.

Ἔτι δὲ μᾶλλον χαρακτηρίζει τὴν Μοῦσαν τοῦ ποιητοῦ, καὶ τοῦ αἰσθήματος αὐτοῦ τὴν τάσιν τὸ ἐπόμενον μικρὸν ἐλεγεῖον, περιπαθέστατον μὲν, ἀλλὰ καὶ λεπτιῆς τινος πικρίας μὴ ἀπληλαγμένον.

Ἡ κατάσχοπος ψυχὴ.

Φέρει δὲ προσεγγώτατα ὡς λόγον τοὺς δύο ταύτους ὁμηρικὸς στίχους:

« Καὶ γὰρ τ' ἠόκομος Νιόβη ἐμνήσατο σίτου »,

(Ἰλ. Ω, 602).

« Γαστέρι δ' οὕτως ἔστι νέκυν πενήθειαι Ἀχαιοῦς »,

(Ἰλ. Τ, 225).

« Ψυχὴ τὴν γῆν ἀφῆσασα ἐκείνην τὴν προίαν,
ὡς ἔλυσεν τὴν κόμην τῆς ἡ νύξ τὴν μελανὴν
κ' εἰς τοὺς αἰθέρας ἔσπειρεν ἀστέρας καὶ σκοτίαν,
ποθοῦσα τῆς μητρὸς αὐτῆς ν' ἀκούσῃ τὴν φωνήν,
καὶ τῶν φιλετάων τῆς ἐγγυὸς ἀόρατος νὰ κλαίῃ,
τὴν δύσκολόν τῆς ἤρξατο κατωφερῆ πορείαν,
προσέγρουσα εἰς ἄστρον τι μὴ τὰ πτερὰ τῆς καύσῃ.

Σκότος βαθεῖ ἐκάλυπτε τὴν πατρικὴν οἰκίαν,
κ' ἐσφύριζεν εἰς τὰς ἐγγυὺς πλατάνους ὁ βορρᾶς.
Ὁ κόων αἰώνης κλαυθμηρὰν ἀφῆκε θεηνωδίαν,
κ' εἰς τὴν ἐστίαν ἔπριεν τὰ εἴδωλα τῆς πυρᾶς.
Ἐπὶ φαρέτρου δίδυμον λαμπάδων φέγγος καίει
νεκρὸν φωτίζαν, εἰς γλυκὴν δραπέντα ἡλικίαν,
κ' ἐγγυὶς ἡ ἀπελπίς ὁμᾶς τῶν συγγενῶν τοῦ κλαίει.

Ἦχος ἠκούσθη ἀμυδρὸς τῶν κεφαλῶν τῶν ἄνω
ἀόρατος εἶχεν ἔμδῃ ἐγγυὺς τῶν ἡ ψυχῇ.
κ' ἐγνώρισε τὸ σῶμά τῆς ὠχρὸν ἐν τῷ σαδάνῳ,
κ' ἐπὶ τὸ στόμα ἀσπασμὸν τῷ ἔδωκ' ἡ πτωχὴ!
καὶ εἶδε τὴν μητέρα τῆς, ὠχρὰ, ἀπληλυσμένην,
παράφρων, εἰς τὸν νεκρὸν νὰ ῥίπτεται ἐπάνω,
ἐνθέρμως ζῶσα καὶ αὐτὴ νὰ παύσῃ, εὐχομένη.

Καί εἶδε τὸν πατέρα της νὰ κλαίῃ, καὶ πενθοῦσαν τὴν φαλακρὰν του, συμφορὰ! νὰ κλίνη κεφαλὴν καὶ τὴν γλυκαῖαν ἀδελφὴν εἰσέτι ἀγρυπνοῦσαν, καὶ τήκουσαν τὴν παρειαὺν αὐτῆς τὴν ἀπαλὴν. Ἀλλ' οἱ μικροὶ της ἀδελφοί, γελῶντες εἰς γυνίαν, εἰ καὶ ἡμέραν ἄπασαν εἰσέτι μὴ ἀποῦσαν, φεῦ! λησμονῆσαι πρὸ πολλοῦ τὴν εἶχον τὴν ἀθλίαν.

Ἐπείστρεψε μετὰ καιρὸν. Τὸ σῶμά της τ' ὥραϊον ἦδη ἡ γῆ εἰς τὸν ψυχρὸν εἶχεν αὐτῆς μυχόν, καὶ τὸ ἐμάστιζ' ἡ βορρῆ, καὶ ψυχρὸς λίθεος πνέων, τὸ ἔκαμν' εἰς τὸ μνήμα τοῦ νὰ τρέμα τὸ πτωχόν. Λύπη σιγῶσα κ' ἥραμος τὴν πρὶν ἀπελπισίαν νῦν διεδέχθη. Τὴν θαντὴν οὐδὲν ἐδήλου πλέον, καὶ πάντα τὴν προτέραν των ἀνέλαβον πορεῖαν.

Καὶ αὐτίς ἤλθε· Μουσικῶν ὁργάνων καὶ γελῶτων βοῇ, ἐν ᾧ κατήρχετο, προσέβαλεν αὐτὴν. Χορὸς εἰς τὴν οἰκίαν της ἐβόητο, καὶ φῶτων καὶ ῥόδων ἔγεμεν αὐτὴ διὰ τὴν ἰορτήν. Ἡ ἀδελφὴ της χαρῶπι εἰς χορευτοῦ ἀγκάλῃν προθύμως παρεβόητο, καὶ ἦτο ἐκ τῶν πρώτων νὰ ἀρεθῇ εἰς τοῦ χοροῦ τὴν θορυβώδη ζάλην.

Μόνῃ ἡ μήτηρ της τινὰ ἀκόμη δυσκολίαν νὰ μειδιάσῃ εὑρίσκειν. Ἐδάκρυα ἡ ψυχὴ, καὶ πᾶσα πρὸς τὸν οὐρανόν, τὴν πρὸς τὴν γῆν πορεῖαν, οὐδέποτε ἐπανελάθειν, οὐδέποτε ἡ πτωχή! Ἀλλ' εἰς τὰς χώρας τῆς χαρῆς, τοὺς εὐχάλλεις ἀνθρώπους, ὅπου τὰ πάντα εὐτυχῇ, σιγῶσα εἰς γυνίαν, τὰς ἄλλας ἄφινε ψυχὰς νὰ ἐντυπωσῇ μόνος οἱ.

Μεταξὺ τῶν ἐπιδοκιμασθέντων ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ποιημάτων τάττεται καὶ ἕτερον τοῦ διηγηματικοῦ εἶδους, τὸ ἐπιγραφόμενον *Σωκράτης καὶ Ἀριστοφάνης*, συνοδευόμενον δὲ καὶ ὑπότινων λυρικῶν τεμαχίων, ἅτινα, προστεθέντα πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἀπαιτούμενου ἀριθμοῦ τῶν 500 στίχων, συντελοῦσιν ὅμως οὐχ ἥττον καὶ εἰς ἀπόδειξιν τῆς εὐκαμψίας καὶ τῆς λεπτότητος τοῦ καλάμου τοῦ ποιητοῦ.

Ὁ *Σωκράτης* καὶ Ὁ *Αριστοφάνης* εἶναι μικρὸν καὶ συνεπτυγμένον διάγραμμα, ἀποσπασθὲν ἐκ τῆς μεγάλης εἰκόνης τῆς ἀρχαιότητος, διατηροῦν δ' ἐξ ἐκείνης τὴν καθαριότητα τῶν μορφῶν, τὴν αὐστηρότητα τῶν περιγραμμάτων, τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐνίοτε μέχρι φειδωλίας χωροῦσαν ἐγκράτειαν τοῦ χρωματισμοῦ· εἶναι ἀντήχους λαμπρῶν τινων τόνων, ἐκ τοῦ μεγάλου θροῦ τοῦ ἀρχαίου δῆμου τῶν Ἀθηναίων. Κατὰ τὴν παράστασιν τῶν Νεφελῶν, ὁ Σωκράτης ἀδίκως διωκωμωδούμενος, ἐμφανίζει ἑαυτὸν ἐν εὐγενεῖ ἀξιοπρεπεῖᾳ εἰς τοὺς περιέργους καὶ θαυμάζοντας θεατάς. Ἀλλ' ὅτε μετὰ ἔτη, θῦμα δημοδῶν προλήψεων, πίνει τὸ κώνειον, βαρείας παρίσταται αἰσθανόμενος τὰς τύψεις τοῦ συνειδότης ὁ κωμωδοποιός, διότι ὑποπτεύει ὅτι τὰ βέλη τοῦ σαρκασμοῦ ἂν χαριεντι-

ζόμενος ἐξόριπτεν, αὐτὰ ὑπερκόντισαν τὴν σκοπὸν, καὶ ἐπὶ τῶν τυφλῶν τοῦ ὄχλου παθῶν φερόμενα, ἔφερον τέλος τὸν θάνατον εἰς τὸν ἐναρετώτερον τῶν ἀνδρῶν. Ἡ τοιαύτη ὀψία αὐτοῦ μεταμέλεια δὲν μαρτυρεῖται ἱστορικῶς, ἀλλ' εἶναι ἐξιλέωσις ὀφειλομένη τῇ σκιᾷ τοῦ δικαίου, καὶ οὐδόλως ἀπάδουσα πρὸς τὸν γενναῖον χαρακτῆρα τοῦ ποιητοῦ, ὅστις φοβερὸς πρὸς τοὺς ἰσχυροὺς ἀντιπάλους του, δὲν ἐπενέβαινε πλέον κατ' αὐτῶν ἡττηθέντων, οὐδὲ θανάσιμοι ὅταν ἦσαν ἐχθροὶ του.

Ὅς μέγιστον ὄντα κλέωνα ἔπειτ' εἰς τὴν γαστέρα,
κ' οὐκέτ' ἐπαῦθις γ' ἐπεπῆδ' ὅτε γ' αὐτῷ κειμένῳ.

Τοιαύτη ἡ ἀρελὴς ὑπόθεσις τοῦ ποιηματίου τούτου, γεγραμμένου ἐν πολλῇ γνώσει τῆς ἀρχαιότητος. Οἱ στίχοι αὐτοῦ, ἱαμβικοί· ὀδύστροι, οἱ μὲν ὀκατάληκτοι, οἱ δὲ ὑπερκατάληκτοι ἐναλλάξ, ἔχουσι τι ἐν τῷ ῥυθμῷ τὸ ἀβρόν καὶ ἐκλελυμένον, ἀλλ' εἰσὶν ἀκριβεστάτης κατασκευῆς, καὶ σχεδὸν εἰπεῖν οὐδὲ εἰς ἐν αὐτοῖς ὁ βεβιασμένος· αἱ δ' ὁμοιοκαταληξίαι εἰσὶ πλούσιαι καὶ συνεχῶς ἐκλεκταί· ἡ δὲ γλῶσσα, καθαρά, κυριολεκτικὴ, ἐπιμελελημένη καὶ γλαφυρά, οὐδαμοῦ ἔχει λέξιν παρέλκουσαν, ἢ σώρευσιν ἐπιθέτων, ἢ σύγχυσιν τοῦ χρωματισμοῦ. Τὰ πάντα ἐν τῇ φράσει εἰσὶν ἀναγκαῖα, καὶ ἡ ἐγκράτεια αὐτῇ χωρεῖ μέχρις ὑπερβολῆς. Τινὰ κοσμήματα ἐναχοῦ προστιθέμενα, δὲν θὰ ἐφάνιντο περιττά. Ἀμίμητος εἶναι ἡ καλλονὴ τῶν γυμνῶν χαρίτων, ἀλλ' ἐν ῥόδῳ εἰς τὴν κόμην των δὲν τὰς βλάπτει.

Τὴν αὐτὴν ταύτην συστολὴν καὶ ὑπερβάλλουσιν σωφροσύνην παρατηροῦμεν καὶ ὡς πρὸς τὴν ὅλην οἰκονομίαν καὶ ἔκθεσιν τοῦ μύθου, ἀναπολοῦσάν πως τὰς ὥραιας ἀνθοδέσμας ἐκείνας, ἃς ἀποτελοῦσι συμπεπλεγμέναι ῥόδων κεφαλαὶ ἐκλεκταί, αἵτινες ὅμως ἴσως ἐτι μᾶλλον θὰ εὐηρέστουν, ἂν δὲν τοῖς ἀφηροῦντο τὰ φύλλα καὶ ὁ διαπνέων ἀήρ. Εὐρυτέρᾳ καὶ ἐπιτηδεῖα περιγραφῇ τοῦ ἀρχαίου θεάτρου, τῆς τῶν Νεφελῶν παραστάσεως, τοῦ φιλολογικοῦ χαρακτῆρος τοῦ Ἀριστοφάνους, τῶν φιλοσοφικῶν τοῦ Σωκράτους δογμάτων, ἐκτείνουσα τὸ ποίημα, ἡδύνατο οὐκ ὀλίγον ὅ' αὐξήσῃ καὶ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ. Ἐλπίζομεν ἡ τοιαύτη κρίσις νὰ μὴ δυσαρεστήσῃ τὸν ποιητὴν, ἀναλογιζόμενον ὅτι πολὺ δεινότερον εἶναι ὅταν ἡ κριτικὴ εὐχρηται τὸ ποίημα βραχύτερον, ἢ τ' ἀνάπαλιν.

Ὁ ποιητὴς ἐκθέτει ὡς ἔπεται τὴν ἀφορμὴν ἣτις τῷ ἐνέπνευσε τὸ προκείμενον ποίημα.

Ὅταν πλανῶμ' ἐνίοτε ρεμβάζων κατὰ μόνας,
συχτὰ μὲ μεταφέρουσιν εἰς εὐκλείας αἰῶνας
τῆς γαρτασίας τὰ πτερά,
καὶ τῶν μικρῶν μας Ἀθηναίων ἀφρεῖς τὴν τύρβην μόλις,
βλέπω εὐδαίμων ἢ λαμπρά τοῦ Περικλέους πόλιν
ἐνώπιόν μου νὰ περᾷ.

Καταλείπων ἐπὶ στιγμὴν τὸν ἄσημόν μας χρόνον,
τὴν δόξαν συμμερίζομαι πολλάκις τῶν προγόνων,
καὶ ἴω μαζὶ τῶν εὐτυχῆς.

Ἐν ᾧ σιμὸν ἐρείπιον τὸ βλέμμα μου προσβάλλει,
τὸ ἀναπλάττω, κ' ἱκθαμβὸς τὰ νεαρά του κάλλη
βλέπω μὲ τ' ὄμμα τῆς ψυχῆς.

Τοῦ Παρθενῶνος θεωρῶν τὰς στήλας πεπτωκυίας,
τὸν πλάττω ὡς τὸν ἔπλασεν ἀκμαῖον ὁ Φειδίας,
ὁ πλάστης οὐτός τῶν Θεῶν
καὶ πᾶν ἐκπύονον λείψανον τῶν δουλικῶν κηλίδων,
κοσμῶ καὶ μὲ τὴν λείπονσαν ἐκ τῶν Καρυατίδων
τοῦ Ἐρεχθίδος τὸν ναόν.

Ὅτως ἐρρήμβαζον, ἐν ᾧ, σιωπηλῶς δακρύων,
μὴν ἡμέραν ἔβλεπον σωρείαν ἐρείπιων
τὸ θέατρον τῶν Ἀθηναίων,
καὶ εἰς τῆς φαντασίας μου παραδεδεῖς τὴν μέθην,
τὰς ἐποχὰς ἐπέρασα, κ' εἰς μίαν παρενέβην
ἐκ τῶν ἐνδόξων του σκηνῶν.

Ἴδου δὲ πῶς βραχυλόγως προλαγίζων διαγράφει τὴν
τοῦ δράματός του σκηνήν.

« Τὰ Διονύσια τελεῖ
τῆς Ἀθηνᾶς ἡ φίλη πόλις,
καὶ θεαταὶ ἔκεῖ πολλοὶ
ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἦλθον ὅλης »

Πολλὰ θεάματα αὐτῇ
θὰ περιλάβῃ ἡ ἡμέρα
ὡς μία παύση τελετῇ,
ἀμέσως θ' ἀρχεται ἑτέρα.

Τῆς ἀκροπόλεως ἐμπρὸς
τὸ μέγα θέατρον ἀνέρπει,
καὶ ὑπεράνω του λαμπρὸς
ὁ παρθενῶν τὸ βλέμμα τέρπει.

Δραματικὸς ἔκεῖ ἀγὼν
θὰ γίνῃ, πάντα προσελκύων,
κ' εἰς τὸν νικῶντα χορηγὸν
θὰ δοθῇ τρίπους ὡς βραβεῖον ».

Ῥίπτων δ' εἴτα βλέμμα ταχὺ ἐπὶ τοῦ πλήθους τῶν
θεατῶν, ἰδοὺ πῶς διακρίνει τινὰς ἐξ αὐτῶν

« Ὅλων τὸ βλέμμα προσηλοῖ
αὐτὸς ἐδῶ ὁ νεανίας
ἔχει μορφήν περικαλλῇ,
καὶ σῶμα ἑμπλεὲς μαγείας.

Εἶν' ἡ στολὴ αὐτοῦ χρυσῇ,
καὶ εἰς τὸ κάλλος του προσθέτει.
Ἀλκιβιάδην, εἶσαι σὺ,
εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς δόξης ἔτι.

Αὐτοῦ ἡ γόησσα φωνὴ
ἤγε καὶ ἔφερε τὰ πλήθη,
καὶ μειδίων νὰ τυραννῇ
τοὺς Ἀθηναίους ἡδυνήθη »

Ὁ Εὐριπίδης παρεκεῖ
τὸ νέον ὄραμα περιμένει
εἶναι τὸ ἥθος του γλυκὺ,
καὶ νοῦν ὑπέρτερον ἐμφαίνει,

Θά ἴδῃ ἡ δάφνη ποιητοῦ
ἄλλου τὸ μέτωπον νὰ στέφῃ,
χωρὶς τὸ μέτωπον αὐτοῦ
νὰ συσκάσουν φθόνου νέφη.

Ὡς πρὸς τὰ ἦθη θεωρῶν
ἐπιπλαθεῖς τὰς κωμωδίας,
κάθηται μ' ἥθος λυπηρὸν
ὁ εὐσεβὴς ἔκεῖ Νικίας ».

Ἄλλ' ἄς μὴ διακόψωμεν τὴν ἀνάγνωσιν.

« Ὁ δῆλος, ἀνυπομονῶν,
ὅτι βραδύν' ἡ ὥρα βλέπει,
καὶ διὰ χρότων καὶ φωνῶν
τέλος ν' ἀρχίσωσι προτρέπει.

Ἄλλ' αἶφνης γίνεται σιγὴ,
καὶ ἡ αὐλαὶς πίπτει ἄμα,
Εὐδαίμων ὅστις χορηγεῖ!
Ν ε φ έ λ α ι λέγεται τὸ ὄραμα.

Χαῖρε, μεγάλε ποιητά!
Εἰς τὴν σκηνὴν καθὼς ἐφάνης,
ἀπὸ τὰ στόματα πετᾷ
ὄνομα ἐν « Ἀριστοφάνης ».

Ὅλων εὐφραίνει τὴν ψυχὴν
τῆς στιχομυθίας σου τὸ μέλος,
κ' εἰς πάντα στίχον σου τραχὺν
ἄσβεστος ῥήγνυται ὁ γέλιος.

Πλὴν διατί τοὺς θεατὰς
τόση χαρὰ καταλαμβάνει;
εἰ ὄνομ' ἄραγε πετᾷ
εἰς τὸν λαόν, Ἀριστοφάνη;

Ἐχθρὸς φαγδαῖος τῆς τρυφῆς,
τὰ χαλαρὰ μαστιζεῖς ἦθη;
ἢ τοὺς ἀσήμεους συγγραφεῖς,
οἵτινες φθείρουσι τὰ πλήθη;

Τῶν ἀναιδῶν δημογῶν
ἐμπαίξεις ἴσως τὰς μωρίας,
ὅσοι τὸν φαῦλόν των ζυγὸν
καλύπτουν μ' ἀνθη κολακείας;

Ἐκεῖ τὸν Κλέωνα ἰδὲ
πῶς τρέμει ὅλος περιμένων
νέον σου βέλος, αἰετὶ,
εἰς δηλητήριον βαμμένον.

Ἄλλ' ὄχι! Τῆς σκηνῆς αὐτῆς
ἡ μνήμη αἶς ταφῇ εἰς ζόφον!
Γερρίζει μέγας ποιητῆς
τὸν ἀρχηγὸν τῶν φιλοσόφων.

Ὁ ὄχλος ἐπληττε σκληρὰ,
καὶ ἀπητεῖτο παιδιὰ τις,
καὶ τῷ ἐρέεφθη ὡς βορὰ
μεγάλη δόξα, ὁ Σωκράτης.

Καὶ τέρπονται τῷ ὄντι οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ κρυ-
πτομένη ὑπὸ ἀνθη ποιήσεως.

« Τίνα τὸ δράμα λαιδορεῖ
οὐδ' ἐρωτῶσι κἄν ἐκεῖνοι
Πέπλαν καλὸν ὅταν φορῇ,
κ' ἡ ἀδικία τοὺς ἡδύνει.

Μάλιστα εἰς τῶν θεατῶν
ὑπὲρ τοὺς ἄλλους ὅλους χαίρει,
προσωπικῶς ἐπικροτῶν
τὰ ἐντελῆ τοῦ ἔργου μέρη.

Πρεσβύτης αὐτὸς κεκυφώς·
εἶναι βαθεῖς οἱ ὀφθαλμοὶ του,
καὶ ἀπὸ μύχινόν τι φῶς
λάμπουσα φαίνεται ἡ μορφή του.

Δευκὸν ἱμάτιον φορεῖ
ἄνευ ματαίων κοσμημάτων.
Πρὸς τὴν θυμέλην θεωρεῖ,
ὄψιν γαλήνιον φυλάττων.

Εἴν' ὁ Σωκράτης, εὐλαθεῖς
οἱ μαθηταὶ αὐτὸν κυκλοῦσι·
Μετὰ δίκαιας συνηριδῆς
τὴν ἀδικίαν θεωροῦσι ».

Καὶ μετὰ τινὰς στροφὰς κατωτέρω

« Εἴδ' ὁ Σωκράτης τὸν λαὸν
νὰ τὸν ἰδῇ ὅτι ἐπόθει,
καὶ γαληναίως μειδιῶν
ἐπὶ τῆς ἔδρας ἀνωρθώθη.

Τὸ πλῆθος ἔπαυσε γελῶν
εὐθὺς, κ' εἰς σέδας ἐκινήθη.
Ὡ ποιητὰ τῶν Νεφελαῶν,
ὁ ὑβριστῆς ἐξεδικήθη.

Αὐτὸν καὶ μόνον εὐφρημαῖ
ἡ πόλις ἅπαντα συνάμα,
καὶ παραστέλει, ὦ τιμή!
χάριν τοῦ ἥρωος, τὸ δράμα.

Πλὴν τοῦ Σωκράτους ἀπαθήσῃ
ἔμειν' ἡ ὄψις ἡ γλυκεῖα.
Γνωρίζει ὅτι ἀσταθῆς
εἶναι τοῦ ὄχλου ἡ φιλία.

Ὅτι γεννᾷ εἰς τὸν λαὸν
ἡ νέα δόξα νέον φθόνον,
κ' ὑπὸ πᾶν χεῖλος μειδιῶν
κρύπτει' ὁδοὺς σκληρῶς πληγῶν.

Γέλως τοὺς ἄλλους ἀπατῶν,
ἐπὶ τὰ χεῖλη του ἀνέσθη.
Γιὰ τὸν θρίμβον αὐτὸν
ἴσως τὸ κώνειον μαντεύει ».

Μετά τινά θ' ἔτη ἀπὸ τῆς παραστάσεως ταύτης,

« καὶ ἄλλη πάλιν τελετὴ
τοὺς Ἀθηναίους συνενώνει, »

ἡ εἰς θάνατον καταδίκη τοῦ Σωκράτους, τοῦ ἀνδρὸς ἐκαί-
νου ὅστις

« Διὰ τοῦ θεοῦ του νοεῖ
κατὰ τῆς φύσεως παλαιῶν,
ἀκόμη δὲν ἦτο Θεός,
ἀλλ' ἄνθρωπος δὲν ἦτο πλέον.

Ἀγνώστους ἔτ' εἰς τοὺς λαοὺς
ἀρχὰς ἐκεῖνος ἀναγγέλλων,
θεὸν νικῶντα τοὺς θεοὺς
ἴσως διέβλεπ' εἰς τὸ μέλλον.

Ἀπεκαλύφθη εἰς αὐτὸν
τῆς Ἰουδαίας ἡ θρησκεία,
κ' ἐμάντευ' ἴσως τὸν Χριστὸν
ἐν ᾧ ἐλάτρευε τὸν Δία.

Ὅταν προβαίῃ ἡ αὐγὴ,
ἐρυθρῶσα ἔτι κόρη,
πρὶν φωτισθῇ ἡ ἄλλη γῆ
τὰ ὑψηλὰ φωτίζει ὅρη.

Ὁ κοῦφος ὄχλος μὲ χαρὰν
διὰ τὸν θάνατον ὠμίλει,
καὶ μίαν ὕδριν ἢ ἀρὰν
θλῶν ἐπρόφερον τὰ χεῖλη.

— Δὲν ἦτον φίλος τῶν Θεῶν.
— Διαφθορεὺς τῶν νέων ἦτον.
— Ἐβλάπτε λίαν τὸν λαόν
ψευδῆ σοφίσματα κηρύττων.

— Αἱ ὁμιλίες του ῥηταὶ
προκλήσεις ἦσαν τυραννίαι.
— Ἐκείνου ἦσαν μαθηταὶ
ὁ Αθηραμένης, ὁ Κριτίας ».

Ἄλλ' ἐν ᾧ ταῦτα ἔλεγεν ὁ κοῦφος ὄχλος, ἐπιχαίρων
τῇ ἀδικίᾳ, ὁ Ἀριστοφάνης, μακρὰν τῶν ἄλλων, παραδί-
δεται εἰς πικρὰς τύψεις τοῦ συνειδότης. Προσερχόμενος δὲ
πρὸς αὐτὸν ὁ Πλάτων, τὸν προσφωνεῖ μετὰ φωνῆς γλυκείας
καὶ συμπαθοῦς·

« — Ἀκάνθας φαίνεται κακὰς
μὲ ἄνθη θάλλοντα τυλίσσεις,
κ' ἔχουσι λίαν τραγικὰς
αἱ κομψαῖαι σου τὰς λύσεις. — »

Τότε ὁ Ἀριστοφάνης τὸν παρακαλεῖ νὰ τῷ εἰπῇ ἂν ἐκ-
πνέων ὁ φιλόσοφος δὲν ἐξέπεμπε κατ' αὐτοῦ ἀγρίας ἀράς,
καὶ ὁ Πλάτων διηγεῖται.

— « Λόγοι γελήνης ψυχικῆς
οἱ ἔσχατοὶ του ἦσαν λόγοι·
κ' εἰς φίλους κ' εἰς ἐχθροὺς γλυκὺς,
ἐπίσης ἅπαντας ηὐλόγει,

Εἶχ' εἰς τὰ βάθη τοῦ νοῦς
ζωῆς μελλούσης προαισθήσεις·
ἦτον ἀνέφελος ἦως
ὁ θάνατός του, ὅχι δύσει.

Ἐφαίνετ' οἱ τὸν οὐδὲν
ἐπάτει θνήσκων ἄλλου κόσμου,
καὶ ἄσπερ κύκνου μελωδῶν
ἐκλείσει τ' ὄμμα του ἐμπρὸς μου.

Ἐδίδασκ' ἔτι ἀπαθὲς
ἐν ᾧ τὸν κύλικα ἐκράτει,
καὶ στοχασμὸς ἦτον βαθύς
καὶ ἡ πνοὴ τοῦ ἡ ἐσχάτη.

Ἐὰν εἰρίσκειτο παρὼν,
κ' ἔβλεπε θνήσκοντα ἐκείνου,
βοῆγον θὰ ἦναι γαστρὸν
μὲ τῶν ἐταίρων του τὸν θοῆγον.

Πῶς συνεχώρει ἐκ ψυχῆς
τοὺς ὕδριστάς ἂν ἡκροᾶτο,
διὰ τοὺς στίχους τοὺς τραγεῖς
οὐ σεαυτὸν θὰ κατηρᾶτο.

Διότι εἶναι ἀγαθὴ,
Ἀριστοφάνη, ἡ ψυχὴ σου,
καὶ μὲ θακρῶν θὰ πλῆθῃ
χρᾶς ἀφθόνους ἢ κηλὶς σου.

Ἄλλὰ σ' ἀφήνω ἱερὸν
νὰ ἐκπληρώσω χρέος πρέπει,
ἀπὸ τὰς τύχας τῶν καιρῶν
τὰ ἀθάνατά του σώζων ἔτη.

Θὰ τὰ συλλέξω, ποιητὰ,
μετ' εὐλαβοῦς ἐγὼ καλᾶμου,
κ' εἰς τοὺς αἰῶνας θὰ πετᾷ
μὲ τ' ὄνομά του τ' ὄνομά μου.

Ὡς γλύπτης ὄνομα θνητοῦ
εἰς Θεοῦ ἄγαλμα χαράττων,
ἐπὶ τὰ θεῖα ἔργ' αὐτοῦ
τρέμων κ' ἐγὼ θὰ γράψω « Πλάτων ».

Ὁ τοῦ Σωκράτους προσφιλὲς
ὕπὸ λυγμῶν πικρῶν ἐπνίγη,
κ' ἔκει νὰ κλαύσῃ συσταλεῖς,
μετὰ τοῦ πλήθους ἀναμίγη ».

Ἐν μιᾷ δὲ τῶν ἐπομένων νυκτῶν, ἡ σελήνη προκύπτουσα
τῶν συννέφων, ἔδειξεν ἄνδρα ἀναρτῶντα στέφανον εἰς νε-
κρικὴν στήλην.

« Ἀριστοφάνη, εἴσαι σὺ
τὸ τοῦ Σωκράτους μνημα στέφαν ».

Τοιοῦτον εἶναι τὸ γλαφυρὸν καὶ ὠραῖον τοῦτο ποιημά-
τιον, εἰς ὃ οἱ κριταὶ ἀπονέμουσιν ὁμοφώνως τὸν στέφανον.

Κ. ΑΣΩΠΙΟΣ.

Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Α. ΚΟΥΜΑΝΟΥΔΗΣ.

Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ.

(Νέα Παρδώρα.)